

SOSYAL HİZMET/ÇALIŞMA İÇİN BU SENEKİ ÖDEV VE GÖREV “FARKLILIK “VE “ÇEŞİTLİLİK”DİR.

SOSYAL EYLEM İÇİNSE UTANMA VE ÖZÜR DİLEMESİNİ BİLMEKLE BAŞLAR

SHU Nihat Tarımeri ¹

Öncelikle “DÜNYA SOSYAL HİZMET GÜNÜ” hem çalışanları hem de hak sahipleri için kutlu olsun.

Aynı zaman tek gün değil hergün hatırlanması içinde bir uyarıdır.

Ödevdir.İnsan hakları dahil mesleksen eksiklik ve yanlışlıklar veya yozlaşmaların giderilmesini hayal etmeleri içindir.

2023 yılı için bu seneki tema ise bildiği gibi “Ortak Sosyal Eylem Yoluyla Çeşitliğe Saygı Duymak”dır. “Çeşitlilikler /Farklılıklar” için ; “saygı” ve “sosyal eylem” gibi önemli iki tutum ve davranış içinde bulunması özellikle mesleksen açısından bir çağrıdır.Bu çağrı aynı zamanda günümüzde böyle bir endişeyi de ortaya çıkarmaktadır. Bunun için bu temanın bu nedenden olduğu da anlaşılmaktadır.

Türkiye de ise 6.Şubat.2023 tarihinde yaşanan “Deprem” sonucu yaşanan yıkım sonrası çocuklar dahil toplum zorlu bir dönemin başlamasına nedendir.Böyle bir yeni ve hayat savaşında ayakta kalabilmek (survivor) için çocuklar dahil güçsüz ve savunmasız kişilerin yanında olunması gerekmektedir. Dayanışma dahil insanlık ve “insan olma” ödev ve görevini de öne çıkarmaktadır.

Deprem ,ise bu ülkenin gerçeğidir..Bunun için deprem öncesi, görüldüğü gibi deprem sonrasında daha da önemlidir.Kurumlar ve yetkinlik ise diğer önemli ir unsuru öne çıkarılmıştır. Öncesi bilinmiş olsaydı depremin “kader” olarak mazeret üretilmesine neden olmayacaktır. Fakat bu konuda yeteri kadar ders almadığımız için onbinlerce hayatın kaybedilmesine de neden olmuştur.Geri de onbinlerce sadece binalar değil ekonomik ve yaşam artık enkaz içinde olurken toplum dahil umut ve gelecekte bu enkazların altında kalmıştır.

Yeni bir hayat ve gelecek için geride kalanların yanında olunması amacıyla yaraların,acıların sarılmasına yönelik hizmetler arasında “sosyal hizmetler” ise temel hizmetler arasında öne çıkmaktadır. Deprem sonrası ortaya çıkan molozlar kaldırılacaktır. Fakat barınma,beslenme dışında hayata hazırlama asıl bundan sonra başlayacaktır. Kişisel açıdan iyilik haline ulaşabilmek ise yetmemektedir.Eğitim,çalışma ve ekososyal sistem gibi sosyal alanda yaşanan sorunlar amacıyla aynı zamanda sorumlulara ulaşılmasosyal korumu ile ilgili çeşitli boyutlar ve yönelik araçlar arasında sosyal haklarının savunması ise öncelikli anayasal görevlerdendir. Hayatta tutabilmeleri,boğuşabilmeler için sosyal hizmet uzmanları/sosyal çalışmacılar sosyal adalet açısından onların yanlarında olması da öncelikli görevlerdendir.Bunun için daha önceden teknik açıdan “katalog” ve “protokol” olsaydı yaraların,acıların sarılması daha hızlı bir şekilde olabilecekti.Sorumluların,sorgulanılmasına da yardımcı olabilecektir.Bunun için yetkinlik ve yeteneğin aranılması bu günler de daha da önemlidir.Bu önem ve ödev aynı zamanda bir toplumda geleceği içindir.

Ayrıca bilindiği gibi yeni bir seçim dönemi başlamıştır. Diğer taraftan adil ve adaletli davranmak bir toplumun çimentosudur.Sosyal adalet ise araçlar ile mümkündür.Somutlanması için yöntem ve araçlar yozlaştığı takdirde hem adalet hemde güveni hırpalamaya neden olur. Aynı zamanda toplumda bir kutuplaşma,ötekileştirme olağandır.Araçlar ve aktörler ile birlikte her türlü sistemlerin de yozlaşması sonucu toplum açısından kutuplaşma, toplumsal huzuru ve geleceği de

1 Zürih Gençlik Savcılığı (eski) Sosyal Hizmet Uzmanı

etkileyebilmektedir.

Anayasa gibi toplum sözleşmesine karşı sadakat ve koruma ise anayasal görevi ve kimliği öne çıkarmaktadır. Özgür ve eşit kişiler ile de ancak vardır. Dolayısıyla anayasal sadakat dışında kaynağını alan öğretilerin (nas), bilgilerin farklı farklı yorumlanmasına yönelik yapılan tercihler ve araçlar ve de yönelik tek bakış ise anayasa ve evrensellikle çelişmektedir. Özellikle T.C. Anayasa'nın 2 ve 90. maddelerine rağmen kutuplaşma ve ötekileştirmenin aktör ve araçlar ile birlikte derinleşmesine neden olmaktadır. Dolayısıyla çocuklar dahil tüm topluluklar ve dolayısıyla toplumu doğal olarak etkileyebilmektedir. Araçlar ve aktörler ise sistem dahil herşeyin de önüne çıkabilmektedir.

Bu durum günümüzde farklı, farklı ve çeşitli ,çeşitli sorunlara neden olurken evrensel ve insan hakları eksenli sosyal hizmetler için bu seneki temada öne çıkan “çeşitlilik” ve/ya “farklılık” sosyal hizmet/çalışma açısından daha da anlamlı olmuştur. Bu tema, sosyal hizmetlerden yararlanma ve sosyal yardım gibi haklar ile de önceliklidir. Sosyal hizmet, ancak kişi, grup ve topluluklar ile birlikte çalışmak amacıyla yöntem ve araçlarla vardır. Savunuculuk ise sözde bir görev değildir. Birliktelik, ölçülülük gibi öncelikli ilkeler kurullarada uyulması içindir. Bu ilkeler topluma güven vermesini de doğal olarak katkı verebilmelidir. Vergi verenle toplanan kamu harcamasına yönelik sosyal hizmetler için özen, yetkinlik ve verimlilik bunun için vardır. İnsan ve insan haklarının , insan olmanın da tarafıdır,

“Tarafgırlılık” bağlamında aslında 2004 yılından Anayasa'nının 90/6 maddesi ile başlayan yeni dönemden beri var olan sosyal haklara ve sosyal korumaya yönelik “Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı” içinde “Dünya Sosyal Hizmet Günü” oldukça anlamlıdır. Bugün aynı zamanda başta sosyal hizmetlerden yararlanma ve sosyal yardım hakkı dahil bu yönde şimdiye kadar ne yaptın demek içindir. Deprem mağdurları dahil hak sahiplerine yönelik hesap vermek günüdür.

Diğer taraftan 2005 yılından beri 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile birlikte sosyal hizmetler için yeni bir dönemide başlatmıştır. Sosyal hizmetin asli görevlileri olan sosyal çalışmacılar/sosyal hizmet uzmanlarına yönelik kendi meslekleri dışında psikolog, psikolojik danışmanlık ve rehberlik (PDR) cilere benzer yetki ve görev verilmesi için “sosyal çalışma görevlisi” de üretilmiştir. Hem adaleti hemde sosyal hizmetleri de etkilemiştir. Buna ek olarak 2012 yılında sosyolog, öğretmen, çocuk gelişimci veya aile ve tüketici gibi kişilerde dahil edilmiştir. Günümüzdeki uygulamaları da belirlemektedir.

Bu süreçte PDR ciler ise eğitim hizmetinde”rehber öğretmen” görevini öne çıkarırken adalet hizmetinde ise karşılığı olmayan “pedagog” dan bahsedilmiş olması yozlaşmanın/yozlaştırmanın somut örneklerindedir. Sosyal adalet ve adalet hizmetini de lekelendirmektedir. Çocukları korumak adına , korunmadıkları ve esirgemedikleri gibi savunmasız bırakarak , keyfilikler içinde zemin olmuştur. Sosyal hizmet için yöntem ve araçların yozlaşması, 2005 yılından beri insan hakları içinde bir tehdit ve tehlikeye dönüşmüştür. Anayasal sadakat ve sosyal haklar dahil temel haklara saygı gösterilmemesi sonucu günümüzde halen “sosyal hizmetler” olarak zan edilmek istenmektedir. Hukuk dünyası ve bilim adına aktörler ise ayrıca yoğun bir şekilde yardımcı olmuştur. Örneğin ” kırılğan” veya “incinebilir” gibi karşılığı olmayan absürd kavramların üretilmesi beceri olarak zan edilmektedir. Bu kavramsallaşma ve bakış ile de çeviri yanlışlıkları veya ASDEP gibi çeşitli yanlış araç ve yozlaşmaları meşru kılarken , Bakanlık ve kurumlar dahil sosyal hizmetler adına gelinen nokta, evrensel uygulamaları bu gün hatırlatmak için daha da önemli olmuştur.

Böyle bir bakış ve ortam ile gelinen noktada 21.3.2023 tarihinde “Dünya Sosyal Hizmet Günü”nü kutlanırken sosyal hizmetler için yer alan aktörlerin dışında asli görevli olan sosyal çalışmacının/sosyal hizmet uzmanının, “**Ortak Sosyal Eylem Yoluyla Çeşitliğe Saygı Duymak**” teması ile ilgili olarak çeşitli durumlar ile de karşılaşmak mümkündür. Çeşitli durumlara karşı “saygı” ve “sosyal eylem” bağlamında nasıl tutum ve davranış içinde olmasını da bilmek gerekmektedir.

Bu durumu ne olduğunun bilmek ve bildirmekte bu gün için daha da önemli olmuştur. Yozlaşma ile ilgili olarak 2005 yılındaki yaşananlar ise bu günü anlamaya yardımcı olmaktadır.(Not;1) Deprem sonrasında yaşam mücadelesinde çocuklar dahil yaşananlar ise bilinen gerçeklerdir.Endişelere neden olan görüntüler ve bilgiler,yaşananlar birlikte ele alındığında sosyal hizmetler açısından hak sahiplerine yönelik adil ve davranış içinde olması ve yanında olmasını da görev yapmaktadır. İnsan hakları açısından üstlenilen ödev ve görevler için yetkinlik daha da öne çıkmıştır.Günümüzde yaşananlar ve bu seneki “tema” bağlamında toplumda var olan çeşitlilik/farklılıkla ilgili olarak/ “saygı” ve “sosyal eylem” açısından mesleksi boyut ele almayı gerektirmektedir. Bu tema ve mesleksi ödev için aşağıdaki gibi bir vaka/başvuru geldiği takdirde sosyal çalışmacı/sosyal hizmet uzmanı evrensel teknik ve hukuksal açıdan ne yapmak istediğini de bilmek gerekmektedir.

Örnek 1.

Türkiye dışında bir çok ülkede ki gelişmeler bağlamında örneğin yabancı bir şirkette çalışan eşcinsel bir çift , resmi nikah yoluyla evlenmişlerdir. Evlat edindikleri bir çocukla birlikte Türkiye ye gelip çalışmaya başladığını düşünelim.Memnun bir şekilde yaşarken ,yaşadıkları ortamda çiftler arasında ev içi şiddet olayı gerçekleşip, polise intikal ettiğinde çocuk ve diğer eş için hem uzaklaştırma kararı dahil 6284 hemde 5395 sayılı kanun kapsamında tedbir ihtiyacını da ortaya çıkarmış.Aile mahkemesi ise nasıl karar verecektir. Belli değil.Çocuk için ise için ASH İl müdürlüğünce sosyal inceleme raporu hazırlamak için gelen 1986 kadar mezun olan sosyal hizmet uzmanı veya 4787 ve 5395 sayılı ÇKK ile yasal açıdan bahsedilen “sosyal çalışmacı” ne şekilde davranıp, ne şekilde rapor hazırlayacaktır.? Bunun dışında sosyolog veya psikolog gibi kendi meslekleri dışındaki sosyal çalışma-ma görevlileri de nasıl davranacaktır.

Ayrıca sosyal hizmetlerin , sosyal hizmet konusunda eğitim almış asli görevlilerce yürütülmesi evrensel bir uygulamadır.Fakat günümüzde kendi meslekleri dışında başta SİR düzenlemesi dahil sosyolog,psikolog,PDR gibi kendi mesleği dışında ki kişilerin sosyal çalışmacıları benzer kılmalarından dolayı sosyal hizmetlerinden yararlanma hakkının özellikle nasıl engellediği vede insan hakları açısından saldırı içinde olduklarının farkında mı dırlar? Dünya Sosyal Hizmet Gününü için yapılan kutlamalar sırasında Anayasanın 137. maddesine rağmen yetki gaspı dahil fırsatçılık bağlamında sosyal çalışmacıların ve çocukların yüzlerine nasıl bakabiliyorlar acaba ?.

Örnek 2

Günün önemi ve mesleksi bakış açısından diğer bir örnek ise;Almanya Hamburg da yaşayan iki çift vatandaşı eşcinsel Türk, resmi nikahla ve sonra bir kilise de evlenmişler.Gençlik Dairesi bağlamında bir de Alman bir çocuğu evlat edinirler.Aradan geçen zaman içinde çiftler arasında anlaşmazlık çıkmış olup mahkemece ayrı yaşama kararı alınmıştır. Bunlardan birisi çocukla birlikte Türkiye ye de gelmiştir.Fakat bu arada izinsiz bir şekilde Türkiye deki akrabalarının yanında kalması nedeniyle Almanya daki Gençlik Dairesi çocuğun durumu ile ilgili olarak zorunlu bir sosyal inceleme raporu ihtiyacını duymuş.Bunun için Uluslararası Sosyal Hizmetler Organizasyonu (ISS) yönlendirilerek, bu yapının temsilcisi Aile ve Sosyal Sosyal Bakanlığına da yönlendirilmiştir.Dolayısıyla Bakanlık nasıl bir tutum içine girecektir.Şayet İl Müdürlüğüne yönlendirildiğinde sorumlu birim sosyolog,psikolog,PDR, veyaöğretmen , ilahiyatçı din görevlisi ise ve bu şekilde çocuk ve çift için mesleksi açıdan nasıl bir tutum ve davranış içinde bir SİR hazırlanabilir mi veya hazırlayabilirnisiniz ? Bir sosyal çalışmacı tarafından sosyologun,psikologun SİR düzenlemesi dahil nasıl bir tutum ve davranış içinde bulunabilecektir.?

Dolayısıyla bu iki örnek için şimdiye kadar henüz karşılaşmış olmayabilir. Fakar olması da olağandır..Evrensel ,insan hakları ve özgür,eşit yurttaşlık açıdan bu vakalara mesleksi olarak ilgili olarak alışması ve görüşlerini açıklamasınıda da gerekiyor.Aynı zamanda sık sık bahsedilen vaka yönetiminde bu iki örnek için eğitime ve tartışmayada de aynı zamanda yardımcı olabilir bir örnektir.

Bir taraftan sosyal hizmet; din,dil mezhep ırk ,renk cinsiyet ayrımcılığı insan hakları açısından nötr tutum ve davranışı sergilemekle vardır. Semboller dahil nötr olma konusunda yeteri ölçüde başarılı olup olmadığı bu gün için daha da önemli olmuştur.

Bu günün önemi bağlamında son söz ise:

FARKLI FARKLI “FARKLILIK”; ÇEŞİTLİ ÇEŞİTLİ “ÇEŞİTLİLİK” ,UTANMA VE ÖZÜR DİLEMESİNİ BİLMEK İLE BAŞLAR.

İyi çalışmalar ve başarılar..

Tek gün veya hafta için değil 365 günü için ,hayalleriniz dahil “sosyal hizmet/çalışma” gününüz kutlu olsun . 23.3.2023

SHU Nihat Tarimeri

Notlar: 1.Av.Seda Akço Bilen tarafından 2019 yılında SHUDER de yayınlanan dergide ki (*Çocuk Adalet Sistemi İçerisinde Sosyal Hizmet Uzmanının Rolü* “ makalesi (sf 66-74) ve Nika Yayınevi tarafından ,Aralık 2021 Baskılı “Çocuklar,Adalet,Haklar ve Eleştirel Sosyal Hizmet-Sevda Uluğtekin ‘e Armağan “ yayımlanmış kitapta yer alan - *Çocukları “Özgürlüğün Kısıtlaması”ndan Koruma* “ başlıklı makale (213-221). sayfalarında yer alan bilgiler önerilir)

2.TBMM 21-27.6 2005 tarihli Tutanakları

<https://www.cocukkorumaturkiye.com/9864-2/>

3. Çocuk Koruma (ma) Kanunu

<https://www.cocukkorumaturkiye.com/>

4.SHU S.Sedat Türkeri tarafında Nika Yaayınevi tarafından “SOSYAL HİZMET MESLEĞİ “*Toplumsal Roller ve Yeterlilikleri*” önerilmektedir.

<https://www.cocukkorumaturkiye.com/shu-s-sedat-turkeri-ve-sosyal-hizmet-meslegi-toplumsal-rolleri-ve-yeterlilikleri/>